

[kisvárdai.lapok]

XIII. évfolyam 7. szám – 2011. június 24., péntek

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
3. old.: A behajtó, Sepsiszentgyörgyi M Stúdió [fókusz]
4. old.: Cseresznyés kert, Komáromi Jókai Színház [fókusz]
5. old.: Platonov, Marosvásárhelyi Nemzeti Színház [fókusz]
6. old.: Szakmai nézők [reflekt]
7. old.: Sebestyén Rita jegyzete [reflekt]
8. old.: Lány kerestetik [blitz]

Mokos Attila, Holocsy Krisztina, Bandor Éva (Cseresznyés kert)

Platonov

Mivel életigenlő ember vagyok, a színházban is ezt a fajta szemléletet követem, és az ilyen előadásokat preferálom. A jó színházat lehet matematikailag, méterben is mérni: az a kérdés, hogy ha kijövök egy előadásról, hány méter után felejttem el. A jó színházat kilométerekben lehet mérni, vannak száz kilométeres, sőt olyan színházi élményeim is, amiket a mai napig magamban hordozok, például Ascher Tamás Katona-beli Három nővére.

Tóth Tibor színész, igazgató

Magyar
színházak
XXIII. kisvárdai
fesztiválja

[reflekt]

[komment]

A cselekvés dicsérete

A szakmai beszélgetések mintegy az előadás margójára szerveződnek. A szakmai beszélgetések margójára pedig további rendszeres viták, polémiák hangzanak el. Hogy mennyire és milyen szigorúsággal kell és lehet belemenni a rendező, a színész, a társulat elemzésébe ezeken a nyitott fórumokon. Hogy kell-e valamilyen egyezményes esztétikai normák szerint bírát játszani az elemzőnek, vagy ellenkezőleg, jó-e az, ha adott esetben ajnározza a nem túl sikerült előadást is. Van ebben a félkörbe ülésben, nagyobb létszámban, kíváncsi szemekben valami társasági esemény-szerű. Ez a közeg olykor csak tompított formában engedi át az éles gondolatot, a villanásokat. Vagy néha csak hosszú körök után enged meg egy-egy sűrű, tömör megjegyzést. Olyan helyek és időpontok ezek, amikor az előadók és a rájuk tekintők az éppen aktuális előadás kapcsán első körben találkozhatnak, és a létrehozás aktusát idézik meg. Leginkább az alkotó cselekvés, az aktori teremtés megszületéséről szólnak. Nehezen lehetnek ennyire publikusak azok a gyors, keresetlenül őszinte pillanatok, amelyek többnyire négy szemközt, kávé vagy unikum (ki mit iszik, szabadon behelyettesíthető) mellett szoktak megszületni, és amelyek alkalmával oda és vissza lehet vágni, privát igazságokat élesen meg lehet fogalmazni. E momentumoknak is éppen ott jó, ahol vannak: kisebb és kevésbé látványos közegükben, a bensőségességben. Ezek együtt, állandó mozgásban és összefonódásban, hozzá még a leírt reflexióval megteremtik a recepciót. Rendben is van ez így: tulajdonképpen az előadás hullámokat vet ilyenkor; erre is arra is tovább fodrozódik, borzong a víz körötte. Az odafordulás, odafigyelés jeleként.

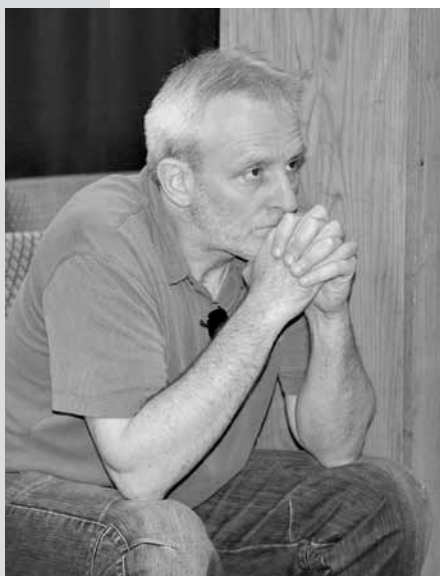
S. R.

Ki a magyar, mi a rózsza – és egy pici táncszínház

Pethő Tibor, a soros moderátor azzal indítja a beszélgetést, hogy felolvassa Tolnai Ottó versének első sorait, mi meg reméljük, itt nem egy előadást indít be a dolog, hanem az elemzést. Miután átverekedjük magunkat a recepciók különbségekre vonatkozó kérdéseken, és Urbán Andrásról megtudunk pár érdekes dolgot a keletkezés körülményeiről, Pethő felveti,

Puskás Zoltán

Uray Péter

hogy A kisinyovi rózsza netán oratórium-színház lenne. Nánay István a korszak avatott értőjeként rögtön különbséget tesz a hetvenes-nyolcvanas évek oratóriumi és az előadás között; az elsőt illusztratív színháznak tartja, az utóbbit költői színháznak nevezi. Nánay további észrevételei a szöveg és színpad közti viszonyra vonatkoznak: nem egyenletes a két sík találkozása/szétválása (van, amikor ebből csodálatos pillanatok születnek, van, amikor a szöveg bakugrásait megcsinálja az akció, néhol pedig a színpadi történés elnyomja a szöveget). Nánay az Urbán-művek sorozatában szemlélve személyesnek gondolja az előadást, szerinte a rendező élni hagyta a szöveget, és az „urbanizmusok” szépen belesimultak az előadásba.

Éles váltással térünk át a társulat következő előadására, ahol az értelmező közeg eltéréseit firtató moderatori kérdés berúgja a vita motorját – bár itt sem a kontextuális értés problémája a legizgalmasabb (hiszen, mint Szűcs Katalin Ágnes megjegyzi, a magyarok öndefiníciós felosztó-betegsége határoktól függetlenül is működik – számára ezért erős, releváns a Magyar kezdőknek...). Hanem az előadás formája, a szatirikus humor jellege, továbbá a dramaturgia, amely meghatározza az előítéletes ideológiát fricskázó jelenetek hatásmechanizmusát. Pethő, Nánay, Zappe és Nagy Viktor egyetértenek abban, hogy az előadás egy idő után elveszti lendületét, és ismétlésekbe bocsátkozik – inkább variációkat ad, mint árnyalt, továbbépülő kifejtését a témának. Szűcs viszont amellet érvel, hogy a kabaréfor-

ma a kimondás, nem pedig az előítéletességre való rádöbbenés terepe, és a gesztus önmagában felszabadító. Stuber Andrea Szűcs mellé áll.

Végül rátérünk a Szentivánéji álomra. Pethő szerint bár felismerhető a szűzsé, az előadás nem ér össze a drámával. Nagy Viktor a három koreográfust és a többféle stílust (sztepp, tangó) kifogásolja, a duettek dicséri. Uray Péter indulattal szólal meg: most dicsér a szakma, vagy elemez? Szerinte felelőtlenség a címadás, továbbá nem a műfajjal van a baj, hanem hogy ami a műfaj egyetlen erénye (profizmus a show-ban), az itt hiányzik. Szűcs a társulathoz viszonyítva értelmez és méltat, Nagy végszavaz és gratulál.

anikó

[fókusz]

Kapaszkodó testek játszmái

A behajtó – Sepsiszentgyörgy

Amikor már nincsen semmi, vagyis csak a semmi van. A teljes kilátástalanságban él két egymásban elfáradt ember egy üres és sötét lyukban – az életükben, a lakásukban, összegabalyodva a saját és a közös démonjaikkal. És ekkor érkezik valahonnan kívülről egy segítő kéz.

Uray Péter rendezői elgondolásának alapját, a dramaturgiai körvonalakat a színlapon tisztázza. A kiindulópont adott, s az ehhez képest történő elmozdulások, az asszociációs lehetőségek feltárása az előadás valódi tétje.

György Eszter Lars Von Trier Dogville című filmjére emlékeztető lecsupaszított térbe helyezi Uray három szereplőjét. A férfi és a nő összes vagyona, személyes tárgyai – ruhák, könyvek és a lecsúszottságot elengedhetetlenül reprezentáló piás üvegek – elférnek egyetlen kofferban. A behajtó magántere azonban még nyomasztóbb: kis szőnyeggel jelölt szobájában épphogy elfér egy ember meg egy fogas, szűkös.

Bong Szabolcs hol a külső tér, az utca zajával, hol zenei betételekkel, hol pedig ezek összejátszásával támogatja meg az egyébként is rendkívül intenzív színpadi mozgást. Polgár Emília táncjátékával, impulzív jelenlétével felfesti a nő-reprezentációk számos árnyalatát. Olyan ős-erő birtokosa, amely által finoman egyensúlyoz a törekeny-érzékeny és a vad-ösz-tönös határmezsgyéin. A férfit játszó Györgyjakab András pedig méltó partnere az egymással, egymásért, egy másért való küzdelemben. Szerepének árnyalatai a helyzetek szülte kontrasztokban mutatkoznak meg, amikor eljut a szinte állatias megnyilvánulásából kiinduló, a tehetetlenségbe belerokkant, fizikailag is lebénult alakból oda, ahol újra találkozhat társával, a nővel.

A címszerepet Nagy Attila játssza, aki valójában nem pénzbeli, hanem az egymással szembeni adósságok behajtására hivatott. Hivatalnokszerű figurája fokozatosan feloldódik hármójuk egymásba gabalyodásában. A testek szövetkénti összefonódása, és a

találkozások által teremtett érzéki sikok szétszalazásával és egybemosásával Uray rendezése agyba, lélekbe égő képeket teremt a színpadon. Az előadás válaszokat nem ad (nem is célja), hanem éles kontúrokat rajzol, amelyek a felvázolt asszociációs lehetőségek által színeződnek.

mészárosCsilla

Györgyjakab András, Polgár Emília

[ki.kicsoda]

Bicskei István:

Nagy József '86-ban alapította a JEL Színházat. Az első bemutatója a Pekingi kacsa volt, ebben 7-8 színész és táncos szerepelt. A társulat később kibővült, az utolsó nagyobb produkciójában, a Cherry Brandy-ben 13 táncos vett részt, a japán butósokkal közösen készített darabjában 16-an játszottunk. Már 12 éve vezetője az orleans-i koreográfiai központnak, jövő júniusban dől el, hogy még marad-e. Tudok a terveiről, miszerint vissza szeretne térni egy kisebb létszámú színházhoz, Franciaországot megtartaná bázisként, és a Magyarok Regionális Művészeti Központban is dolgozna.

Szó volt róla, mivel idén 25 éves az együttes, hogy szervezünk egy retrospektív fesztivált, és felújítjuk a régi darabokat, de még nem tudjuk, hogy mi lesz belőle.

1993-ban átéltünk egy óriási krachot, amikor csődbe jutott a JEL Színház, és

csődeljárás indult ellenünk, a társulat pedig szétspriccelt, mint patkányok a süllyedő hajóról. Csak hárman maradtunk, Nagy József, Döbrenyi Dénes és én. Aztán elkezdtek próbálni a Woyzecket, és az emberek visszavisszaszállingóztak. Minden folytatódott. Érkeztek újak a társulatba, de a régi táncosok is rendelkezésre álltak.

Azóta Döbrenyi Dénes, Frank Micheletti, Szakonyi György, Sárvári Józsi kivált, és mindannyian saját csoportot hoztak létre, de visszavisszatérnek. Ha Nagy József hívja őket egy produkcióhoz, jönnek.

Én a Filozófusokban és a Woyzeckben játszom, de mivel 61 éves elmúltam, és érzem a koromat, visszatértem a drámai színházhoz. Bár egyszer megkérdeztem Nagy Józseftől, hány éves korig lehet nála táncolni, mire ő azt felelte, halálig.

S. B.

[komment]

A szlovákiai magyar színház „mezőnye” olyan kicsi, hogy erről nehéz részletesebben írni. Az idei évad a néhány meglévő színháznál nem tartozott a legjobbak közé, az EPOPTeia társulatnak pedig az idén nem is volt új bemutatója. A beválogatott (ill. ajánlott) előadásokon kívül még Valló Péter komáromi rendezése (Csiky Gergely: Lumpok) képviselt olyan minőséget, amelyet számításba kellett venni a döntésnél.

A válogatás legfontosabb szempontja az előadás (színházesztétikai) minősége és gondolati tartalma, illetve a közöttük lévő összhang volt.

Koldusopera – a Thália Színház évadának többi előadása meglehetősen olcsó kommersz, kétes (vagy kétségtelenül gyenge) színvonalon megvalósítva. Ez az egyetlen mű, amelyben fölfedezhető az értelmezés szándéka, az egyetlen előadás, mely legalább megkísérel túllépni a pusztá, felszínes szórakoztatáson.

Lear lányai – egy klasszikus történet szerzői „továbbgondolása”, egyszerű, tiszta formában megfogalmazva. A Szevasz Színház egyébként évek óta rendszeresen dolgozik, számos elgondolkodtató, korunk társadalmi-politikai kérdéseivel foglalkozó, azokhoz „hozzászóló” előadásuk volt, úgy vélem, mindenképpen ott a helyük a kiszvárdai „mezőnyben”.

Cseresznyés kert – a szlovákiai magyar színházak idei évadának kiemelkedően legjobb előadása. Martin Huba rendező megtalálta a csehovi figurák és történet, valamint korunk, környezetünk „alakjai” közötti „átjárást”, összefüggéseket, a mű „aktualitását”. Mindezt sikerült stílusosan egységes formában színpadra állítania. Az előadásban több nagyszerű színészi alakítást láthatunk, közülük is kiemelkedik Bandor Éva Ranyevszkájája.

Hizsnyan Géza, válogató

[fókusz]

Holt lelkek között
Cseresznyés kert – Komárom

A plafonról függő ablakok és a vastag keretes ajtók sajátos, elemelt hangulatot adnak a Komáromi Jókai Színház Cseresznyés kertjének, a letakart székek előrevetítik a feudálisztikus világ pusztulását, de a Chirico és Zajcev Dmitrij kortárs orosz festő szürrealista festményeit idéző képiség hagyományos csehovi díszletelemekkel és játéktípussal keveredik, az ablakok pedig erős szimbolikájuk mellett sem töltenek be semmiféle funkciót. A szürrealista megközelítés kizárólag egyetlen jelenetben köszön vissza, amikor a vonat megérkezik, és a zongorán álló Ranyevszkaja alakja kirajzolódik a ködben. Ezt a jelenetet leszámítva azonban klasszikus lélektani drámát látunk a színen.

Az előadás erénye a főszereplő Ranyevszkaja (Bandor Éva) lelki rezdüléseinek finom érzékeltetése és pontos kidolgozása, a nőé, aki miután elvesztette fiát, és szerelme elhagyta, visszatér a „holtak házába”, ahol a falak és a személyiségek egyaránt málladoznak. Maszkjai között nem húzható meg éles határvonal, szerepjátszása folyamatosan csatározik benne érzékeny személyiségének romjaival; érzékenységét egoizmussal, önzését empátiával leplezi.

Fabó Tibor, Bandor Éva, Mocos Attila

Gyönyörű ellenpontja a szobalány (Molnár Xénia), aki felvett, úrnőjét utánzó szentimentalizmussal palástolja szenvedélyes, kissé bárdolatlan természetét. Látszatmegoldások helyett igazi életre vágyik. Ez a holt lelkek között – akik csak esznek, isznak, szenvednek, és eliramlik mellettük az élet – természetesen lehetetlen.

A halódó dzsentrivilág ellenpontja Lopahin is,

az új birtokos (Tóth Tibor), aki az étellel való szembenézés helyett munkába menekül, és minden más időtöltést feleslegesnek talál. Figurájának érdekessége, hogy bár egy új korszak eljövételét hirdeti, ám hiába... A felesleges ember dolgozni kezd, de lelkét ez sem menti meg.

A többi szereplő kevésbé körvonalazható, ami egyfelől beletörődésükből és megalkuvásukból, másfelől rendezői kidolgozatlanságukból fakad. Ánya (Tar Renáta) darabos, és eltűnik anyja árnyékában, Trofimov (Szabó Viktor) hol világmegváltó ifjú titán, hol könyvfilozófus, aki elméletekkel helyettesíti a valóságot, Ranyevszkaja bátyja (Mocos Attila) néha egyszerűen túl sok, míg fogadott lánya (Holocsy Krisztina) magába fordul, takarékoskodó vénlány, aki görcsösen akarja a szerelmet vagy a házasságot (hogy melyiket, az nem derül ki pontosan).

Az apróbb hibák ellenére precíz és lírai előadás végére ráébrednek, hogy a középső ablak szerepe mégsem elhanyagolható: a benne világító reflektor csillagként mutatja az utat. Csak az a kérdés, hogy az merre vezet tovább.

Selmeczi Bea

[fókusz]

Jön a zöld fal

Platonov – Marosvásárhely

Csehov darabjaiból könnyű kielemezni a bennük rejlő komédiát, amit a szerző is emlegetett, de általában nem sikerül eljátszani. Harsányi Zsoltnak most sikerült a három és félórányi játékidő nagy részében fönntartania a groteszk, olykor bohózati kedélyt. A személyzet előljáróban megadja ezt az alaphangot, és ez jó sokáig ki is tart. Idézőjeles minden. Az üres színpad egyik oldalán hatalmas, cirádás ebédlő-kredenc, a másik oldalon természeti tájrészlet, füves tó- vagy folyópart. Jakov (Meszesi Oszkár) fontoskodva rendezkedik, füvet nyír, miközben az úri társaság nyugágyakon elterülve társalog. Egy szavukat sem vehetjük komolyan. Kellemkednek, nyafognak, móríkálnak. A rendező győzi ötlettel, a színészek győzik játékos kedvvel a mulatságos helyzetek megteremtését, kiaknázását.

Am ára van ennek a stílusnak, hangvételnak. Ebben a fekvésben semmi sem igazi. Feltehetőleg akkor sem, amikor a múltról beszélnek. Glagoljev régi idők emelkedett stílusát, lelkületét emlegeti, Szása pedig Platonov reménytelen jellemét, ígéretes ifjúságát idézi föl. Ebben az idézőjeles beszédmódban ez is elbizonytalanodik. Nem tudhatjuk, egyáltalán létezett-e ez a nagyszerű kezdet, és ha létezett, valóságos volt-e vagy puszta ábránd, képzelődés, öncsalás. Ebből adódik az is, hogy a múltjukhoz való kapcsolódás híján éppen a főszerepek maradnak kevésbé súlyosak, érdekesekek, izgalmasak. Bokor Barna Platonovja még túlzottan fiatalos is, kiábrándult kötekedőként nem igazán meggyőző. Később szétesett alkoholistaként, narcisztikus szenvedőként sokkal erősebb az alakítás. Moldován Orsolya Szofja szerepét tüntető élettelenességgel fogalmazza. De Berekméri Katalin kéjszóró ezredesnéjének megfogalmazásában is érezni némi bizonytalanságot, Tompa Klára jámbor Szásája meg kissé fakó. Legjobbak a siránkozók, nyafogók, szerencsétlenkedők, akiken kacagni lehet. Trileckij szerepében László Csaba, Szergejként Bányai Kelemen Barna, Grekovaként Gecse Ramóna.

Így aztán idővel kiüresedik a komédiázás, amikor a szünetet követő jelenetekben a játékos összeütközések mögül kibukkannak a komorabb színek, egy időre el is fogy a nevetésre ingerlő játékosság. Mintha egyszer csak egy a túlzott alkoholfogyasztás veszélyeire figyelmeztető elrettentő példázatot látnánk. A színpadot lehatároló hatalmas zöldes fal megindul előre. Először maga Platonov indítja el, de később magától közeledik, Platonov hiába tolná vissza. A gúnyolódó humor aztán csak Szergej nyafogásánál tér vissza ismét. Platonov halála pedig jelképesen, mélyebb értelmet sejtetőn ábrázolódik: mindenki hátat fordít neki, végül maga is megfordul. A néző gondolhat, amit akar. Ha akar.

Zappe László

Bartha László Zsolt, László Csaba

[komment]

A marosvásárhelyi Tompa Miklós Társulat idei évadában egy sikeres Bolha a fülbe (jó színészi alakításokkal), a különleges színházi nyelvű Két lengyelül beszélő szegény román, valamint a Svejk c. előadások mellett egyéni előadók is születtek (László Zsuzsa Edith Piaf-estje, valamint a Fedák Sári életét tematizáló

Börtönnapló, Farkas Ibolya előadásában). Az évad egyik legizgalmasabb előadása vitathatatlanul a Platonov színrevitele, Harsányi Zsolt rendezésében. Az előadás újrahaznosítja a Csehov-játszás néhány erős, közismert toposzát, egy hangsúlyosan vizuális nyelvet alakítva ki. Kevés díszletelemmel jó atmoszférájú, Platonov világát és sorsát szimbolizáló teret alakít ki (ennek az energiája azonban nem töretlen, elsősorban a bohózatos elemek időnkénti túlsúlya miatt). A komikus, groteszk elemekben bővelkedő játék valóban jó színészi alakításokat szül.

Uray Péter A behajtó címmel rendezett mozgásszínházi esztrádot a sepsiszentgyörgyi M Stúdió társulatánál; az előadás a magány és az elesettség történeteit jeleníti meg, kevés kellekkel, plasztikus mozgássorokkal. A táncosok gesztusai, test-eseményei olyan, mélyen emberi állapotokról és magatartásokról beszélnek, mint a kiszolgáltatottság, a ravaszkodás, a gyűlölködés, a kétségbeesettség és a könyörület.

Ungvári Z. Ildikó

[reflekt]

A nézői hivatásról

[meg.kérd]

Kedves Gábor,
örülnék, ha pár mondatban megfogalmaznád, a kolozsvári színház miért nem jön el pár éve a fesztiválra... szívesen lehoznám a lapban. Köszí szépen!

Zs. Andrea

Andrea, ez egyszerű: nem hívták meg egyetlen előadásunkat sem, holott világosan fogalmaztunk, hogy versenyen kívül bármikor szívesen visszük el bármelyik előadásunkat (azóta történt is ilyen, nem is egyszer.) Idén a válogató „zsűri” nem is érdeklődött az előadásaink iránt semmilyen formában, noha a POSZT-on újra örömmel vettünk részt, miután feloldódott az egyetlen (és nem színházi szakmabeli) válogató szabálya. Engem személyesen meghívtak ugyan a zsűribe, de nem hinném, hogy ebből a megfontolásból nem akartak tőlünk előadást. A kiszvárdai közönség a vesztes...

Üdv, T. Gábor

Szia, Andi,
én annyit tudtam a kolozsvári színház jelenlétéről, illetve távolmaradásáról, hogy ők eleve nem kívántak részt venni a versenyben, illetve, hogy hoznak egy versenyen kívüli előadást. Hogy ez miért nem történt meg, azt nem tudom. Magánemberként természetesen érdeklődöm a kolozsvári előadások iránt. Lehet, hogy valami kommunikációs hiba is terheli az esetet. Illetve, annyit hozzátennék, hogy én mindenképpen szeretném, ha a kolozsvári színház jelen lenne.

U. Z. Ildikó

Kedves Andrea,
valóban hívtam Gábort zsűritagnak, de egyéb munkái miatt nem tudta elvállalni. Pár éve tényleg csak versenyen kívül jönnének, tavaly el is jött egy párszor a műszak lemérni a színpadunkat a Három nővér-hez, de végül nem felelt meg nekik a mélység... Idén valóban mondta, hogy elhozná versenyen kívül a Leonce és Lénát, de ez nagyon későn, pár hete volt, akkor már foglalt volt minden időpont.

Nyakó Béla

Vincze Anikót és Kollár Tibort, mint a DESZKA, a POSZT és a kiszvárdai fesztivál állandó látogatóit tavaly már megszólítottuk. A két orvos csaknem másfél évtizede tartó fesztivállátogató szenedélye lenyűgöz bennünket. A fényképen Vajda Zoltán, a nagyváradi színház ügyelője társalog velük, aki szintén minden fesztivált sokunk számára szinte érthetetlen szenedélyességgel figyelemmel követ.

k.l.: Miért érdemes ennyi szabadidőt áldozni a fesztiválokra?

A.: Azon túl, hogy ilyenkor koncentráltan látunk rengeteg produkciót, bejárunk a szakmai beszélgetésekre is, hogy lássuk-halljuk, hogyan értelmezi az előadásokat a szakmai közönség. Egészeben véve a szellemi élményt keressük.

T.: Volt egy meghatározó előadás: a 90-es évek elején a kolozsvári A kopasz énekesnő, ami átbillentett a holtpontra, és csatlakoztam Anikó színház-szeretetéhez. Annak az előadásnak igen merész formanyelve volt, és ez rögtön megragadott.

k.l.: Milyen műfajú színház vonz leginkább?

A.: A prózai művek, és a kortárs darabok, különösen a magyar kortárs darabok. Az újszerű, innovatív előadásokat keressük. Emiatt például kicsit fenntartásokkal mentünk el A falu rosszára, aztán megtörtént az,

amit másnap elmondtak a szakmai beszélgetésen: megszületett a hatás, ami bevont az előadásba, ami megragadott.

T.: Ebben az értelemben nem látunk semmi különbséget például a

magyarországi és a határon túli előadások között. Mondják, hogy ez utóbbiak olykor hordozzák a román, vajdasági vagy felvidéki színházi formanyelv lenyomatát. De mi minden előadásban az újszerűséget keressük, és e tekintetben a külhoni vagy magyarországi színházakat nem választom szét: a kettő szerves egész.

k.l.: Milyen módon tud az előadás bevonni benneteket a világába?

A.: Engem zavar, ha az előadást gondolati szinten nem értem. Ha előbb racionálisan megragadható, akkor tud a hatás is kialakulni. Sokszor jó, ha többször látok egy előadást. Vidnyánszky Mesés férfiak szárnnyakkal című előadását kétszer láttam, és igazából második alkalommal állt össze a kép. De az is izgalmas, amikor egy darab többféle előadását, koncepcióját vethetem össze.

k.l.: Mennyiben változott a ti nézői attitűdötök az évek során?

T.: Ez a rengeteg előadás formálja az ember ízlését; sokkal befogadóbbak vagyunk, mint azelőtt.

A.: Ráadásul ezeket a szellemi kirándulásokat nem cserélnénk fel semmilyen egzotikus nyaralás élményével.

k.l.

[reflekt]

Összművészet

Azt hiszem, időnként zavarba jövünk a kánonoktól, az őket jelző szavaktól. Attól is, hogy melyikünk mit ért azok alatt. Nagyon valószínűnek tartom, hogy éppen most is ilyen időszakot élünk. Úgy gondolom: szerencsére. Folyamatosan egyeztetnünk, meghatározni, újrahatározni kell, hogy valamiképp párbeszédbe sikerüljön elegyedni ebben a nagy, hömpölygő színházi diskurzusban. Felfogható ez válságnak, paradigma-váltásnak. Vagy egyszerűen csak lehetőségnek, hogy más szemszögekből gondolkodjunk felőle. Mármint a színház felől.

Annyira közhely, hogy egy nem kifejezetten színházi ember is egészen biztosan hallotta már a szlogent, miszerint a telefonkönyv is színre vihető. És tényleg, pont annyira szakállas is – még a fellapozható telefonkönyvek mindennapos használatának idejéből való. De azért nem túl gyakran tesszük meg. Nem visszük színre a telefonkönyvet. Nem kerülnek színre naponta olyan előadások sem, amelyek kifejezetten és kizárólag arra épülnének, hogy mondjuk egy ember átmegy az üres téren, a többi meg nézi – ahogy Peter Brook megírta, s ahogy kötelesszerűen skandaljuk is, bármikor, bárhol. Úgy tűnik, azok az előadások sem túl rendszeresek, amelyek kifejezetten a tárgyakkal, a színpaddal vagy egymással összecattanó testek hangját tekintenek főszereplőnek – amiként a kortárs táncot a színpadon csattanó talpakkal szokás plasztikusan leírni a légies balett ellenpontjaként.

Persze ezek szélsőséges és provokatív felvetések annak apropóján, hogy miért is jó néha összművészetre gondolni, amikor színházat mondunk: hangból, jelenlétből, látványból kiindulni – példának okáért. Akár el is felejteni a szavakat vagy legalábbis alaposan megkurtítani a szöveget – amely trendben magam is eveztem jó ideg. Vagy éppen ellenkezőleg: kifejezetten a szövegre, annak hangzására építeni, hiszen születnek olyan, szellemiségükben nagyon is progresszív kortárs színházi előadások, amelyekben egy vagy több ember mást sem tesz a színen, mint rezzenetlenül mondja a szöveget, maga elé, a közönség felé fordulva, *csupán* hangszínével és jelenlétének intenzitásával jelezvén a drámát.

Meg olyan előadás is létrejöhet, ahol egy sötét szobába tesséklik a résztvevőket. Cselekvők és nézők is lesznek ők hamarosan, akik lámpával keresik a foszforeszkáló feliratokat odabenn, s így kinek-kinek saját, egyedi rendszerbe szerveződő szövege és élménye áll össze az előre meghatározott 50-60 perc végére. Vannak kertek, amelyekben a növényekre a fotoszintézis energiáját hasznosító készüléket szereltek, s így ők az arra sétáló közönség-résztvevő hangjára, füttyére válaszolnak. Köztereken átvivő idegenvezetők, akik egy átlagos köztér és némi ötletes *beavatkozás* (például fény- vagy hang-installációk) által ugyancsak egyedi élmény-fonalakat rajzolnak az általuk vezetettekben. Gyerekelőadás, mely megfeneklik egy ponton, és a játék csakis akkor folytatódhat, ha a derékig érő nézősereg alaposan megbuherálja a díszleteket.

Ez a pár példa csupán egy nemrégiben megtörtént bemutató-sorozatban látott és hallott előadások töredéke.

Egy sor olyan tapasztalás, amelyet további magyarázat nélkül nem mernék színháznak nevezni. Magyaráznám nagy vehemensen, hogy ez olyan összművészet-féle. Mégis, legszívesebben folyton csak arról beszélnék: milyen nagyon is színháznak tartom ezeket.

Sebestyén Rita

[lánc.kérd]

Parászka Miklós (Csíki Játékszín)
→ **Pólos Árpád** (Kassai Thália Színház):

Jólesnek Árpád szavai. A következő évad repertoárját még nem hirdettük meg, csak augusztus végén kerül rá sor, annyi azonban bizonyos, hogy jövőre is hívunk pályakezdő rendezőket. A **Tudós nőkkel** indítunk, amit Porogi Dorka rendez, utána Budaházi Attila készít egy mesejátékot. Újra meghívjuk Victor Ioan Frunzát, én pedig Móricz **Búzakalászat** veszem elő.

Parászka Miklós (Csíki Játékszín)
→ **Nánay István** (kritikus, zsűritag):
Hogyan látod a fesztiválok ügyének alakulását a magyar színházi életben?

Kedves Miklós! Kérdésedet talán egy jóshoz kellett volna címezned, nem pedig nekem. Semmit sem lehet tudni arról, hogy mi lesz holnap vagy holnapután a kultúrában, és konkrétan a fesztiválokkal. Így arról sem – amire kérdésed bújtatva leginkább utal –, hogy miként jelenhetne meg jobban a határon kívüli színház a fesztiválokon, és azt sem, hogy meddig marad meg a kisvárdai fesztivál a jelenlegi struktúrájában, azaz történelmi-e valami olyan változás, újítás a lebonyolításban, válogatásban és körülményekben, amelyekről legalább egy évtizede beszélgetünk, s amellyel kapcsolatban soha nem született köztetek, színházvezetők között olyan konszenzus, amelyre szükség lenne a minimális elmozduláshoz.

Nánay István (kritikus, zsűritag)
→ **Czajlik József** (a Kassai Thália Színház újonnan kinevezett igazgatója):

Akar-e, s ha igen, milyen kapcsolatot szeretne kiépíteni társulata és a szlovák, illetve magyarországi színházak között?

[krit]

Melyek azok a lapok, amelyek színházi tárgyú írásokat és kritikát közölnek Délvidéken? Rendszeresen a Magyar Szó napilap, az Újvidéken szerkesztett Hét Nap és a szabadkai Családi Kör hetilapok. A Híd című irodalmi folyóirat szintén lehoz időnként színházi tárgyú írást. Az utóbbi főszerkesztője, dr. Gerold László a magyarországi szaklapokban is beszámol a délvidéki előadásokról. Az Újvidéki Rádióból Franyó Zsuzsától volt hallgatható hangzó kritika. Az Újvidéki Színház havonta megjelentet egy színes kiadványt Teátrum címmel, gazdag tartalommal, a Magyar Szó mellékleteként.

A szerb nyelvű sajtóból szintén lehet tájékozódni a magyar előadásokról, szakfolyóiratokban a negyedévente megjelenő Scenában és a Ludus havilapban olvashatunk kritikát.

Gyarmati Kata

[blitz]

Lány kerestetik

[mai.program]

14.00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza, Pódiumterem

19.00 A Mester és Margarita

Újvidéki Színház,

Művészetek Háza, Színházterem

20.30 Chioggiai csetepaté

Szatmárnémeti Északi Színház, Várszínpad

23.30 Lear lányai

Komáromi SZEVASZ Vándorszínház

Művészetek Háza, Kamaraterem

Helyreigazítás

A Kiszvárdai Lapok 2007-es évfolyamának 2. számában a szakmai zsűri bemutatásakor tévesen írtuk, hogy Blaskó Péter A revizor címszerepét játszotta a Katona József Színházban. Természetesen a Polgármestert játszotta. Elnézésüket kérjük.

Stuber Andrea, nyugalmazott főszerkesztő

[kiszvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**

Munkatársak: **Demeter Kata, Fazakas Márta,**

Mészáros Csilla, Sebestyén Rita, Selmeczi Bea,

Varga Anikó Fotó: **Szkárossy Zsuzsa**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**

Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

<http://szinhaz.w3h.hu>

A Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Kiszvárdai Város Önkormányzata

Médiatámogatók:

Magyar Színházi Portál, 7óra7

A kolozsi&faragó co. ügynökség castingot hirdet a Legszebb nő a kiszvárdai fesztiválon címmel.

Követelmények:

– 2 év 6 hónapos kortól 66 év 4 hónapos korig.

– A maximális hajhosszúság 3 m. Minimális hajhosszúság 0,4 mm.

– Két fül, két szem kötelező. A fogak száma minimum 4.

– Testmagasság 2 méternél alacsonyabb.

Időpont: 2011. jún. 24. (péntek) 13 óra.

Helyszín: Művház, kinti büfé.